

E-administracja

**Skuteczna, odpowiedzialna i otwarta
administracja publiczna
w Unii Europejskiej**

REDAKCJA

Sławomir Dudzik · Inga Kawka · Renata Śliwa

Krakow Jean Monnet Research Papers

E-administracja

Krakow Jean Monnet Research Papers

1

E-administracja

**Skuteczna, odpowiedzialna i otwarta
administracja publiczna
w Unii Europejskiej**

REDAKCJA

Sławomir Dudzik · Inga Kawka · Renata Śliwa

Kraków 2022

Sławomir Dudzik
Uniwersytet Jagielloński, Kraków
✉ s.dudzik@uj.edu.pl

Inga Kawka
Uniwersytet Jagielloński, Kraków
✉ inga.kawka@uj.edu.pl

Renata Śliwa
Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN, Kraków
✉ renata.sliwa@up.krakow.pl

© Copyright by individual authors, 2022

Recenzja: dr hab. Agata Jurkowska-Gomułka, prof. WSiZ

Opracowanie redakcyjne: Patrycjusz Piławski, Piotr Art

Projekt okładki: Marta Jaszczuk

ISBN 978-83-8138-673-9
<https://doi.org/10.12797/9788381386739>

Publikacja dofinansowana przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz
Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

With the support of Jean Monnet Activities within ERASMUS+ Programme of the European Union

Wsparcie Komisji Europejskiej dla produkcji tej publikacji nie stanowi poparcia dla treści, które odzwierciedlają jedynie poglądy autorów, a Komisja nie może zostać pociągnięta do odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie informacji w niej zawartych.

WYDAWNICTWO KSIĘGARNIA AKADEMICKA
ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków
tel.: 12 421-13-87; 12 431-27-43
e-mail: publishing@akademicka.pl

Księgarnia internetowa: <https://akademicka.com.pl>

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne.....	7
--------------------	---

CZĘŚĆ I

E-ADMINISTRACJA Z PERSPEKTYWY PRAWA EUROPEJSKIEGO

SŁAWOMIR DUDZIK

Podstawy prawne działania e-administracji a ochrona danych osobowych	13
--	----

MAGDALENA FEDOROWICZ

E-administracja nadzorcza na rynku finansowym UE a stabilność finansowa z perspektywy projektów rozporządzeń DORA i MiCA.....	29
--	----

MONIKA NIEDŹWIEDŹ

Dokument w postaci elektronicznej jako dowód w postępowaniu administracyjnym i sądowoadministracyjnym w świetle wytycznych Rady Europy	49
---	----

DAMIAN SZULC

Is the Central Register of Beneficial Owners a Reliable and Independent Source of Information? Different ways of Implementing the 4th and 5th AML Directives in Poland and Germany	69
--	----

CZĘŚĆ II

CYFRYZACJA ADMINISTRACJI JAKO KATALIZATOR TRANSFORMACJI W KIERUNKU

ADMINISTRACJI OTWARTEJ, ODPOWIEDZIALNEJ I ŚWIADCZĄCEJ E-USŁUGI

DLA OBYWATELI

INGA KAWKA

Wdrożenie sieci 5G jako warunek rozwoju europejskich inteligentnych miast.....	91
--	----

ADAM J. JAROSZ

Digitalizacja usług publicznych na przykładzie biletów komunikacji miejskiej	111
--	-----

ALICJA SIKORA

Rozważania o koncepcji e-demokracji w unijnym porządku prawnym	127
--	-----

ALEKSANDRA SOŁTYSIŃSKA

E-procurement and the Principle of Transparency in Public Procurement in the European Union	147
--	-----

RENATA ŚLIWA

Regulatory Impact Assessment –

Retrospect Preview, Purpose, Consequences: Toward e-RIA..... 165

CZĘŚĆ III

AKTUALNE WYZWANIA CYFROWE DLA POLSKIEJ ADMINISTRACJI

MARIUSZ GODLEWSKI

E-administracja w procesie inwestycyjnym. Elektroniczna forma składania wniosków
w postępowaniu budowlanym – uwagi na tle ostatnich nowelizacji prawa
budowlanego..... 185

TOMASZ GRZYBOWSKI

Granice cyfrowej kontroli podatnika na przykładzie zmian uszczelniających w VAT 203

MAŁGORZATA KOŻUCH

Czy e-postępowanie mediacyjne zwiększa odpowiedzialność administracji?..... 221

ELŻBIETA MAŁECKA

Wybrane aspekty wdrożenia i funkcjonowania e-administracji w Polsce na przykładzie
Urzędu Transportu Kolejowego 237

PIOTR RUCZKOWSKI

Elektroniczny tytuł wykonawczy w postępowaniu egzekucyjnym w administracji 255

CZĘŚĆ IV

E-ADMINISTRACJA JAKO CZYNNIK ZWIĘKSZAJĄCY POTENCJAŁ ADMINISTRACJI

PUBLICZNEJ W PAŃSTWACH CZŁONKOWSKICH UE I PAŃSTWACH STOWARZYSZONYCH ORAZ ORGANIZACJACH MIĘDZYNARODOWYCH

ITAI APTER

International and EU E-Norm and Decision Making (E-Governance):
Lessons for Public Administrations for the COVID-19 Era and Beyond..... 269

MIOMIRA P. KOSTIĆ

E-Public Policies and the Issue of Gender Equality..... 287

CHRISTINE MENGÈS-LE PAPE

Migration et e-administration en France..... 305

ONDREJ MITAL

The Impact of Social Media Use on E-communication Between Government
and Public: The Case of Slovakia 315

Indeks osobowy 337

ELŻBIETA MAŁECKA¹

WYBRANE ASPEKTY WDROŻENIA I FUNKCJONOWANIA E-ADMINISTRACJI W POLSCE NA PRZYKŁADZIE URZĘDU TRANSPORTU KOLEJOWEGO

ABSTRAKT: Celem opracowania jest ukazanie praktycznych aspektów wdrożenia i funkcjonowania e-administracji na przykładzie Urzędu Transportu Kolejowego (UTK). Tekst prezentuje badania własne autorki odnośnie do tego zagadnienia. Ponadto pokazany zostanie Punkt Kompleksowej Obsługi (One Stop Shop – OSS), stanowiący narzędzie informatyczne stworzone przez Agencję Kolejową Unii Europejskiej, przeznaczone do obsługi określonych rodzajów spraw. Rozwiązanie to funkcjonuje w obszarze postępowań dotyczących jednolitych certyfikatów bezpieczeństwa/zezwoleń dla pojazdów. Przybliżone zostaną również: System Obsługi Licencji Maszynistów (SOLM) oraz aplikacja RINF-PL, która służy do gromadzenia danych o infrastrukturze kolejowej od zarządców linii kolejowych. W ramach opracowania udowodniana będzie teza, że na sprawne wdrożenie i funkcjonowanie e-administracji w jednostkach administracji publicznej większy wpływ mają systematyka działań i czas niż rozwiązania prawne. Główną płaszczyzną prowadzonych rozważań będą przepisy prawa oraz monografie i artykuły naukowe. W opracowaniu zostały zastosowane metody: dogmatyczno-prawna oraz analityczno-syntetyczna.

SŁOWA KLUCZOWE: e-administracja, Urząd Transportu Kolejowego, Punkt Kompleksowej Obsługi (OSS)

¹ Dr Elżbieta Małecka, Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna, Filia w Jaśle, <https://orcid.org/0000-0002-1484-1383>.

SELECTED ASPECT OF THE IMPLEMENTATION AND FUNCTIONING OF E-ADMINISTRATION IN POLAND ON THE EXAMPLE OF THE OFFICE OF RAIL TRANSPORT

ABSTRACT: The goal of the paper is to present the practical aspect of the implementation and functioning of e-administration on the example of the Office of Rail Transport. The text presents the author's own research of this issue. Additionally, the One-Stop Shop (OSS) will be presented as an IT tool developed by the European Railway Agency for servicing specific case types. This solution is functioning in the area of proceedings related to uniform safety certificates/permits for vehicles. Also, the "Engine-Driver Licence Service System" and the RINF-PL application for collecting data on railway infrastructure from railway line and railway side-track administrators will be described.

The paper will prove the thesis that the effective implementation and functioning of e-administration in public administration units will be impacted more by the systematic nature of actions and time rather than by legal solutions.

The main plane for the deliberations will be legal provisions, scientific monographs and scientific articles. The following methods were applied in the study: dogmatic-legal and analytic-synthetic.

KEYWORDS: e-administration, The Office of Rail Transport, One-Stop Shop (OSS)

1. Wstęp

Celem opracowania jest ukazanie praktycznych aspektów wdrożenia i funkcjonowania e-administracji na przykładzie UTK. Zaprezentowane zostanie narzędzie informacyjne stworzone przez Agencję Kolejową UE, przeznaczone do obsługi określonych rodzajów spraw – Punkt Kompleksowej Obsługi (ang. One Stop Shop – OSS). Rozwiązanie to funkcjonuje w obszarze postępowań dotyczących jednolitych certyfikatów bezpieczeństwa/zezwoleń dla pojazdów. Ponadto przybliżone zostaną: System Obsługi Licencji Maszynistów (SOLM) oraz aplikacja RINF-PL, która służy do gromadzenia danych o infrastrukturze kolejowej od zarządców linii kolejowych i bocznic kolejowych.

W ramach analizy udowodniana będzie teza, że na sprawne wdrożenie i funkcjonowanie e-administracji w jednostkach administracji publicznej większy wpływ mają systematyka działań i czas niż rozwiązania prawne.

Główną płaszczyzną prowadzonych rozważań będą przepisy prawa oraz monografie i artykuły naukowe. Zostały zastosowane metody: dogmatycznoprawna oraz analityczno-syntetyczna.

2. Informatyzacja usług publicznych w Polsce

Rozwój techniczny pozwalający na upowszechnienie usług cyfrowych przełożył się na wzrost zainteresowania nie tylko użytkowników, ale również decydentów. Znaczenie globalnej informacji i rozwoju społeczeństwa informacyjnego, jak również rolę, jaką cyfryzacja może odegrać dla administracji i spełnianych przez nią społecznych funkcji, zaczęto dostrzegać w latach 90. XX w. Pierwszym dokumentem, na który należy zwrócić uwagę, analizując zagadnienie e-administracji, jest raport Komisji Europejskiej: *Europa i społeczeństwo globalnej informacji. Zalecenia dla Rady Europy*, zwany Raportem Bange-manna, który powstał w 1994 r. W dokumencie tym podkreślono rolę administracji w rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Zwrócono w nim również uwagę na zalety e-administracji, takie jak np. ułatwienie komunikacji, przyspieszenie przetwarzania informacji, obniżenie kosztów funkcjonowania. Kolejny dokument to *Informacja sektora publicznego: kluczowe bogactwo Europy* z 1999 r.², odnosząca się m.in. do zagadnienia elektronicznego państwa. Działania, którym dał początek Raport Bange-manna, znalazły rozwinięcie w inicjatywie eEurope – społeczeństwo informacyjne dla wszystkich, zgłoszonej na szczycie w Helsinkach w 1999 r. Dokument ten obejmował zagadnienia, na które należy zwrócić szczególną uwagę: wprowadzenie Internetu do szkół, szybkiego Internetu na potrzeby naukowców i studentów, służba zdrowia online oraz rząd online. W ramach tego ostatniego zagadnienia zakładano lepsze wykorzystanie sieci WWW w celu ułatwienia dostępu obywateli do informacji sektora publicznego, umożliwienie komunikowania się obywateli z sektorem publicznym tą drogą (konsultacje społeczne, formularze). Inicjatywa ta stała się treścią Strategii lizbońskiej z 2000 r. i opracowanych na tej podstawie Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia³.

Analizując polskie przepisy dotyczące e-administracji, przede wszystkim należy wyszczególnić uchwałę Sejmu z 14 lipca 2000 r. o budowie podstaw społeczeństwa informacyjnego (M.P. 2000, nr 22, poz. 448), w której zauważono niedostosowanie obowiązującego ówczesnie systemu prawnego i polityki Rządu, co nie pozwalało w pełni wykorzystać możliwości rozwoju społeczeństwa informacyjnego. W akcie tym Sejm wezwał do opracowania przez Radę Ministrów strategii rozwoju społeczeństwa

² <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/30b6c5b9-60ac-412a-9743-43540b4c1ff8/language-en/format-PDF/source-search> (3.02.2022).

³ https://www.slaskie.pl/images/STRATEGIA/strat_L.pdf (3.02.2022); T. Szewc, *Administracja wobec rozwoju e-usług*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2012, nr 7-8, s. 110 i n.; A. Demczuk, *Od raportu Bange-manna do Strategii Europa 2020. Rozwój społeczeństwa informacyjnego w polityce Unii Europejskiej – bilans 15 lat*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska Lublin – Polonia” 2016, nr 2, s. 25 i n.

informacyjnego w Polsce uwzględniającej zagadnienia wymienione w uchwale. W dniu 28 listopada 2000 r. Rada Ministrów przyjęła Stanowisko w sprawie uchwały Sejmu RP z 14 lipca 2000 r. w sprawie budowy podstaw społeczeństwa informacyjnego w Polsce oraz dokument programowy pn. *Cele i kierunki rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce*⁴. Kolejnym krokiem było przyjęcie w następnym roku przez Radę Ministrów dokumentu *ePolska – Plan działań na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce w latach 2001–2006*⁵. Wskazany korpus tekstów wzorowany był na eEurope. Program ePolska był co roku aktualizowany, a w 2006 r. stanowił podstawę projektu Wrota Polski. Miał być to centralny system informatyczny realizujący usługi administracyjne drogą elektroniczną⁶.

Zaprezentowane działania dały podstawę do opracowania dwóch aktualnie realizowanych programów związanych z e-administracją: Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014–2020 oraz Programu Zintegrowanej Informatyzacji Państwa na lata 2014–2022. Cel Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014–2020 stanowi wzmocnienie cyfrowych fundamentów rozwoju kraju. Zgodnie z Umową Partnerstwa jako fundamenty te przyjęto: szeroki dostęp do szybkiego Internetu, efektywne i przyjazne użytkownikom e-usługi publiczne oraz stale rosnący poziom kompetencji cyfrowych społeczeństwa⁷. W ramach tego programu realizowana jest oś priorytetowa II: E-administracja i otwarty rząd. W ramach osi wspierane są projekty o oddziaływaniu ogólnokrajowym. Z udostępnianych elektronicznie usług i informacji sektora publicznego mają korzystać mieszkańcy wszystkich regionów Polski, przy czym we wszystkich celach szczegółowych osi priorytetowej II stosowany jest *cross-financing* dotyczący przede wszystkim działań szkoleniowych w zakresie obsługi i wykorzystywania powstałych systemów teleinformatycznych⁸.

Na szczególną uwagę zasługuje projekt programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021–2027, który będzie następcą Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014–2020 w nowej perspektywie finansowej. Jego zakładana wartość to 2 miliardy euro. Stawia on na większy dostęp do ultraszybkiego Internetu szerokopasmowego oraz rozwój usług cyfrowych. Priorytetem programu jest także gospodarka oparta na danych, cyberbezpieczeństwo oraz zaawansowane kompetencje cyfrowe⁹. Kolejnym

⁴ <http://europa.edu.pl/portal/index/strony?mainSP=articles&mainSRV=europa&methid=701002191&page=article&artid=1408> (3.02.2022).

⁵ <https://historiainformatyki.pl/dokument.php?nrar=15&nrzesp=1&sygn=XV/1/3&handle=1593> (3.02.2022).

⁶ T. Szewc, *Administracja...*, s. 115 i n.

⁷ Program Operacyjny Cyfrowa Polska 2014–2020, s. 4.

⁸ Ibidem, s. 25.

⁹ Projekt Programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021–2027, s. 4.

dokumentem jest Krajowy Plan Odbudowy, którego jednym z komponentów jest transformacja cyfrowa. W jego ramach planowane jest zapewnienie rozwoju infrastruktury łączności cyfrowej oraz rozwiązań w zakresie e-usług, wykorzystania potencjału technologii przełomowych, cyfrowej edukacji, wzrostu kompetencji cyfrowych społeczeństwa, a także cyberbezpieczeństwa. Zakładane cele obejmują wzmocnienie przemian cyfrowych w sektorze publicznym, społeczeństwie i gospodarce. Ponadto rozwój e-usług i ich konsolidację, tworzenie warunków dla rozwoju zastosowań przełomowych technologii cyfrowych w sektorze publicznym, gospodarce i społeczeństwie oraz usprawnienie komunikacji między instytucjami publicznymi, obywatelami i biznesem. Dodatkowo również zwiększenie skali zastosowań rozwiązań cyfrowych w sferze publicznej, gospodarce i społeczeństwie, e-usługi publiczne, rozwiązania IT usprawniające funkcjonowanie administracji i sektorów gospodarki oraz technologie przełomowe w sektorze publicznym, gospodarce i społeczeństwie¹⁰. Drugi przywołany dokument Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa na lata 2014-2022 koncentruje się na podmiocie działań planowanych do realizacji, tj. obywatelu, który powinien odczuć realną zmianę w sposobie funkcjonowania państwa i polepszeniu swoich relacji z państwem. W praktyce ma to oznaczać stwarzanie przez państwo warunków ułatwiających obywatelowi komunikację z urzędami oraz możliwość korzystania z zasobów informacyjnych i dostępności rozwiązań dostosowanych do jego potrzeb, wynikających z różnych zdarzeń życiowych. W Programie jest mowa o reorientacji administracji publicznej na usługi zorientowane wokół potrzeb obywatela, a także o wzmocnieniu dojrzałości organizacyjnej jednostek administracji publicznej oraz usprawnienie zaplecza elektronicznej administracji (*back office*). W założeniu szerokie wykorzystanie technologii cyfrowych do procesu usprawniania działania administracji publicznej na rzecz obywateli i przedsiębiorców będzie miało wpływ na zwiększenie komfortu obywateli w relacjach z państwem. Budowa nowoczesnych i uniwersalnych rozwiązań dla zaplecza administracji publicznej nie tylko będzie wspierać jej rzeczywiste potrzeby, ale w efekcie posłuży do: uzyskania sprawnej i bezpiecznej wymiany informacji, wsparcia ujednolicania procedur, osiągnięcia wysokiej jakości przetwarzanych danych, niezbędnych do realizacji usług na rzecz obywateli oraz zwiększenia efektywności funkcjonowania administracji publicznej oraz obniżenia kosztów realizacji usług¹¹. Przeprowadzane rozważania związane są z tezą zarysowaną we wstępie. Oceniając przytoczone programy z perspektywy czasu, można zauważyć

¹⁰ Krajowy Plan Odbudowy, 2021, s. 212.

¹¹ Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa na lata 2014-2022, s. 31-34.

bardzo ambitne cele stawiane przez ich twórców, ale również pewne niedociągnięcia praktyczne, co sprawiało, że były one często li tylko deklaracjami.

3. Wdrożenie i funkcjonowanie e-administracji w jednostkach administracji publicznej

Dla analizy zagadnienia wdrażania e-administracji zarówno w krajach UE, jak i w Polsce szczególne znaczenie ma rok 2015, w którym zostały opublikowane pierwsze całościowe raporty odnośnie do tego zagadnienia. Data ta związana była również z kolejną perspektywą unijną na lata 2014–2020. W tym roku przekazano do wiadomości publicznej Raport Komisji Europejskiej (KE, 2014a), który był pierwszym wynikiem pomiaru e-usług publicznych zgodnym z dokumentem eGovernment Benchmark Framework 2012–2015, oraz raporty ONZ dotyczące e-government (ONZ, 2014; MTITC, 2014). Pierwszy z wymienionych dokumentów zwracał szczególną uwagę na cztery zagadnienia: zorientowanie na użytkownika, przejrzystość, transgraniczną mobilność oraz kluczowe czynniki wpływające na cyfrowe usługi publiczne. Do analizy wybrano usługi związane z siedmioma ważnymi wydarzeniami życiowymi wymagającymi kontaktu z administracją publiczną. Były to: rutynowe operacje biznesowe, zakładanie firmy, przeprowadzka, posiadanie i prowadzenie samochodu, rozpoczęcie postępowania w sprawie drobnych roszczeń, studiowanie oraz poszukiwanie pracy¹². Dane zawarte w tych dokumentach pokazują duże różnice pomiędzy krajami tzw. starej Unii i nowymi państwami, które zostały przyjęte do struktur w latach dwutysięcznych, jeśli chodzi o takie aspekty jak dostępność e-usług i liczba obywateli z nich korzystających. Należy podkreślić, że raporty ONZ wskazują na to, iż poziom implementacji e-administracji uzależniony jest od ogólnego stanu gospodarki danego kraju. Jednocześnie, jak wskazują J. Papińska-Kacperek i A. Wassilew, sama dostępność e-usług nie przekłada się na stopień korzystania z nich przez mieszkańców danego państwa¹³.

Na stronach Ministerstwa Cyfryzacji jest dostępny opracowany przez Instytut Łączności – Państwowy Instytut Badawczy Raport „Informatyzacja Państwa w latach 2004–2015”. Jego celem jest przegląd działań podejmowanych przez administrację

¹² J. Papińska-Kacperek, A. Wassilew, *Stan udostępniania publicznych e-usług w wybranych krajach Unii Europejskiej*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Acta Informatica” 2015, nr 37, s. 116; por. K. Śledziwska, D. Zięba, *E-administracja w Polsce na tle Unii Europejskiej. Jak z niej (nie) korzystamy*, Warszawa 2016, nr 6, s. 5 i n.; D. Grodzka, *E-administracja w Polsce*, „INFOS. Zagadnienia społeczno-gospodarcze” 2007, nr 18, s. 1; A. Ogonowska, *Polska polityka rozwoju społeczeństwa informacyjnego w latach 2000–2012*, „Studia Europejskie” 2013, nr 2, 95 i n.

¹³ J. Papińska-Kacperek, A. Wassilew, *Stan udostępniania...*, s. 126.

publiczną w zakresie szeroko rozumianej informatyzacji państwa wraz z weryfikacją ich skuteczności. Działania te rozpatrywano pod kątem projektów realizowanych w latach 2004–2015 z wykorzystaniem środków europejskich (FE 2004–2006 i FE 2007–2013), w których beneficjentem lub partnerem był podmiot administracji publicznej lub samorządowej. Łącznie badanie obejmowało 623 takie projekty, przy czym bardziej wnikliwej analizie poddano 79 o najwyższym budżecie i zasięgu. Projekty te obejmują ponad 72% wartości w ramach swoich osi, a swoim zakresem obejmują nie tylko budowę usług e-administracji publicznej dla przedsiębiorców i obywateli, ale również budowę infrastruktury telekomunikacyjnej wyższych warstw sieci.

Całą analizę podzielono na trzy grupy, za kryterium przyjmując cel projektu (a tym samym pośrednio także źródło finansowania):

1. Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw (SPO WKP), FE 2004–2006 Priorytet I: Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu, działanie 1.5 Rozwój systemu dostępu przedsiębiorców do informacji i usług publicznych online – 22 projekty.
2. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (POIG), 7. oś priorytetowa: Społeczeństwo informacyjne, budowa elektronicznej administracji, FE 2007–2013 – 42 projekty.
3. 15 dużych projektów dotyczących budowy sieci szerokopasmowych, FE 2007–2013, w ramach:
 - Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej (RPW), oś priorytetowa II: Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego, działanie pod nazwą Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej – 5 projektów;
 - Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO) – 10 projektów.

Przegląd projektów zaproponowany w niniejszym raporcie jest o tyle ważny, że w 2015 r. rozpoczęły się nabory w kolejnej perspektywie unijnej, w której projekty dotyczące informatyzacji państwa mają być realizowane w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa. W Raporcie zawarto informację odnośnie do tego, czy dany projekt został zrealizowany, przy czym wyróżniono trzy stopnie: zrealizowany, niezrealizowany, częściowo zrealizowany, niefunkcjonujący, ale w trakcie realizacji. Jak wynika z przywołanego dokumentu, większość projektów została zrealizowana¹⁴.

¹⁴ Instytut Łączności – Państwowy Instytut Badawczy, Raport „Informatyzacja Państwa w latach 2004–2015”, Warszawa 2016, s. 100 i n.

Kolejną publikacją, na którą należy zwrócić uwagę, jest *Społeczeństwo informacyjne w liczbach 2015*¹⁵ zawierające najważniejsze dane statystyczne obrazujące rozwój cyfrowy społeczeństwa, gospodarki opartej na wiedzy i elektronicznej administracji w Polsce. Jak wskazano w przywołanej pracy, w UE panuje pogląd, że e-administracja, czyli świadczenie usług elektronicznych przez administrację publiczną, nie tylko ułatwia życie obywatelom, wzmacnia transparentność instytucji publicznych, ale wręcz może w niektórych przypadkach stanowić bodziec do korzystania z Internetu. Wynika z niego, że niemal co drugi obywatel UE kontaktuje się z administracją publiczną online. Blisko dwa razy rzadziej robią to mieszkańcy Polski, a niższy odsetek korzystających z e-administracji mają tylko Włochy, Bułgaria i Rumunia. W badaniach wspólnotowych społeczeństwa informacyjnego (prowadzonych w Polsce przez Główny Urząd Statystyczny) e-administracja jest przedmiotem badań zarówno z punktu widzenia społeczeństwa, jak i przedsiębiorstw. Rozpatruje się trzy rodzaje aktywności, które odzwierciedlają stopień zaawansowania usług administracji: wyszukiwanie informacji na stronach WWW urzędów, pobieranie formularzy urzędowych oraz wysyłanie wypełnionych formularzy urzędowych lub wypełnianie ich online.

W 2014 r. odwiedzanie stron internetowych instytucji publicznych w celach informacyjnych deklarowało 20% mieszkańców Polski – dwa razy mniej niż przeciętnie w UE. Mieszkańcy Polski znacznie rzadziej niż przeciętnie w UE pobierają i wysyłają przez Internet formularze w sprawach urzędowych. Także dynamika w zakresie pobierania formularzy jest niższa w Polsce. W Raporcie pojawia się ciekawe stwierdzenie, że najczęściej z e-administracji korzystają obywatele w krajach, gdzie poziom jej rozwoju jest najwyższy, tymczasem w wielu przypadkach tak się nie dzieje. Przykładowo Malta, Portugalia i Hiszpania są w ścisłej czołówce w zakresie zorientowania elektronicznych usług publicznych na użytkownika. Wynika z tego, że poza samym udostępnieniem usług w centrum uwagi stawia się tam ergonomię, łatwość i szybkość obsługi, co pokazuje, że istnieje silniejszy związek wskaźnika korzystania z e-administracji z odsetkiem regularnie korzystających z Internetu niż ze wskaźnikiem zorientowania e-administracji na użytkownika. Korzystanie z usług publicznych online w większym stopniu zależy od tego, ile osób korzysta regularnie z sieci, niż od dostępności i jakości usług e-administracji.

W 2014 r. w krajach UE odsetek ten wyniósł średnio 65%, natomiast w Polsce 43%. W tym kontekście bardzo ważna jest preferencja osobistego załatwiania spraw urzędowych, którą zgłasza 53% internautów, mimo oczywistej wygody, jaką charakteryzuje

¹⁵ <https://historiainformatyki.pl/dokument.php?nrar=15&nrzesp=1&sygn=XV/1/2&handle=1606> (3.02.2022).

się załatwianie spraw online. Zdalnym załatwianiem spraw przez Internet jest zainteresowanych 38% użytkowników sieci, czyli około 27% ogółu społeczeństwa – a więc dokładnie tyle, ile korzystało z e-administracji w 2014 r. Na podstawie tych danych wskazano na konieczność popularyzacji w społeczeństwie, że elektroniczne usługi publiczne istnieją, i jednocześnie przekonanie obywateli, że załatwianie spraw drogą elektroniczną jest w równym stopniu skuteczne jak osobisty kontakt z urzędnikiem¹⁶. Bariery w rozwoju e-administracji często były przedmiotem opracowań naukowych. Wydaje się, że największe znaczenie mają kwestie techniczno-technologiczne oraz społeczne¹⁷.

Omówiony raport warto zestawić z raportami przygotowanymi przez Główny Urząd Statystyczny. W 2020 r. z usług administracji publicznej przez Internet korzystało 41,9% populacji Polski w wieku 16–74 lat. W okresie od 2016 do 2020 r. corocznie powiększa się grupa osób, które korzystają z wyszukiwania informacji, pobierania formularzy i odsyłania wypełnionych. W 2019 r. z usług administracji publicznej przez Internet korzystało 40,4% populacji Polski, w 2018 r. – 35,5%, w 2017 r. – 30,8%, a w 2016 r. – 30,2%.

W 2021 r. w porównaniu z 2020 r. odsetek osób wyszukujących informacje na stronach administracji publicznej wzrósł o 2,2 pkt proc. (do 29,4%), pobierających formularze o 2 pkt proc. (27,4%), a wysyłających wypełnione formularze o 6,4 pkt proc. (do 39,5%). W poprzednich latach ten trend się utrzymywał. W 2020 r. w porównaniu z 2019 r. odsetek osób wyszukujących informacje na stronach administracji publicznej wzrósł o 2,3 pkt proc. (do 27,2%), pobierających formularze o 0,2 pkt proc. (25,4%), a wysyłających wypełnione formularze o 2,1 pkt proc. (do 33,5%). W 2019 r. w porównaniu z 2018 r. odsetek osób wyszukujących informacje na stronach administracji publicznej wzrósł o 0,5 pkt proc. (do 24,9%), pobierających formularze o 2,5 pkt proc. (24,6%), a wysyłających wypełnione formularze o 6,8 pkt proc. (do 31,4%). W 2018 r. w porównaniu z 2017 r. odsetek osób wyszukujących informacje na stronach administracji publicznej wzrósł o 3,8 pkt proc. (do 24,4%), pobierających formularze o 1,9 pkt proc. (22,1%), wysyłających wypełnione formularze o 3,6 pkt proc. (do 24,6%). W 2017 r. w porównaniu z 2016 r. odsetek osób wyszukujących informacje

¹⁶ Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, *Spółeczeństwo informacyjne w liczbach 2015*, red. V. Szymanek, Warszawa 2015, s. 60–64.

¹⁷ A. Tomaszewicz, J. Buko, *Determinanty rozwoju e-administracji publicznej w Polsce*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Ekonomiczne Problemy Usług” 2015, nr 117, s. 643 i n., por. D. Oniszczyk, M. Rafalski, *E-administracja w Polsce – jak daleko do osiągnięcia poziomu UE*, „Ekonomiczne Problemy Usług” 2017, t. 2, nr 1(126), s. 385 i n.; A. Pawlik, *Internet podstawowym narzędziem innowacyjności przedsiębiorstw i administracji*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Ekonomiczne Problemy Usług” 2015, nr 117, s. 568.

na stronach administracji publicznej spadł o 2,2 pkt proc. (do 20,6%), pobierających formularze wzrósł o 1,2 pkt proc. (20,2%), a wysyłających wypełnione formularze o 2,2 pkt proc. (do 21,0%)¹⁸.

Następnym raportem, na który należy zwrócić uwagę, jest dokument *E-administracja w oczach internautów* w 2016 r. W badaniu tym na temat postrzegania elektronicznych usług publicznych wzięło udział 4800 internautów. Na tej podstawie wśród użytkowników e-administracji można wyróżnić ich 3 typy. W grupie osób z praktyką w załatwianiu spraw urzędowych przez Internet są użytkownicy aktywni (25%) oraz nieprzekonani (29%). Pozostałą część stanowią niedoświadczeni (46%), którzy do tej pory nie korzystali z usług publicznych online. Zdecydowana większość aktywnych załatwienie sprawy przez Internet ocenia pozytywnie (90%), przy czym 98% zapowiada, że w przyszłości skorzysta z usług e-administracji. W grupie nieprzekonanych 28% respondentów woli załatwiać sprawy urzędowe przez Internet, podczas gdy większość (56%) wybiera kontakt osobisty. Ta grupa znacznie rzadziej niż poprzednia pozytywnie ocenia sposób świadczenia usług e-administracji (53%), przy czym na gorszą ocenę mogą wpływać doświadczenia nieprzekonanych internautów: prawie połowa z nich (47%) załatwiła swoją sprawę tylko częściowo, a 18% bez powodzenia. W segmencie niedoświadczonych aż ¾ respondentów opowiada się za osobistym kontaktem z urzędem w celu załatwienia sprawy. Mimo to 59% deklaruje, że w przyszłości zdecydowanie lub prawdopodobnie posłuży się w tym celu Internetem. W Raporcie sprawdzono również, w jakim stopniu internauci rozpoznają najpopularniejsze portale administracji publicznej oraz profil zaufany ePUAP. Najbardziej popularnym serwisem okazała się Platforma Usług Elektronicznych ZUS, którą zna 2/3 internautów¹⁹.

Podkreślenia wymaga, że na przełomie października i listopada 2015 r. przeprowadzono szóstą edycję badania *Wpływ cyfryzacji na działanie administracji publicznej w Polsce*, w którym wzięło udział blisko 2100 urzędników. W 2015 r. najwyższy poziom cyfryzacji prezentowały urzędy marszałkowskie, które poza informatyzacją procesów w największym stopniu koncentrowały także uwagę na tzw. miękkich elementach funkcjonowania, takich jak rozwój kompetencji informatycznych, promowanie wykorzystania ICT wśród pracowników oraz stosowanie dobrych praktyk zarządzania – dwa razy częściej niż w pozostałych urzędach. Być może również na tak dobry wynik

¹⁸ GUS, *Spółeczeństwo informacyjne w Polsce w 2021 r.*, Warszawa–Szczecin 2021, s. 163; GUS, *Spółeczeństwo informacyjne w Polsce w 2020 r.*, Warszawa–Szczecin 2020, s. 163.

¹⁹ *E-administracja w oczach internautów*, Sopot 2016, s. 78-89; por. E. Kuzionko-Ochrymiuk, A. Śleszyńska-Świdorska, *Wykorzystanie e-usług administracji publicznej przez współczesnego klienta*, „Przedsiębiorczość i Zarządzanie” 2019, t. 20, nr 9: *Subsydiarność w ekonomii i zarządzaniu – wybrane zagadnienia*, s. 173 i n.

wpływ miały udane wdrożenia systemów teleinformatycznych, jak można sądzić z pozytywnej oceny rezultatów projektów współfinansowanych z funduszy unijnych, wyrażanej przez 73% badanych urzędów marszałkowskich²⁰.

Zaprezentowane raporty wiążą się z postawioną we wstępie tezę. Pokazują one, że mimo wielu podejmowanych działań prawnych i ekonomicznych nie przekładają się one na duży wzrost zainteresowania obywateli korzystaniem z e-usług publicznych. Jednocześnie należy podkreślić, że informatyzacja większości urzędów była częścią wskazanych programów mających na celu rozwój e-administracji w Polsce.

4. Realizacja e-administracji na przykładzie Urzędu Transportu Kolejowego

Kwestia wdrożenia i funkcjonowania e-administracji nabrała szczególnego znaczenia podczas pandemii COVID-19. Przykładem sprawnego zastosowania rozwiązań e-administracyjnych jest Urząd Transportu Kolejowego (UTK). Jak wynika z wywiadu przeprowadzonego z dyrektorem Departamentu Obsługi Prawnej UTK Marcinem Trelą, e-administracja w UTK sprawdza się bardzo dobrze. Dzięki funkcjonowaniu systemu EZD obieg dokumentów papierowych wewnątrz urzędu ograniczono do minimum. Przykładowo w obszarze obsługi prawnej m.in. odnośnie do spraw z zakresu zagospodarowania przestrzennego (ok. 3000 spraw rocznie) – w 90% komunikacja z wnioskodawcami przebiega elektronicznie poprzez ePUAP. Obok tych rozwiązań w Urzędzie funkcjonuje Punkt Kompleksowej Obsługi – informatyczne narzędzie stworzone przez Agencję Kolejową UE, przeznaczone do obsługi określonych rodzajów spraw. Rozwiązanie to funkcjonuje w obszarze postępowań dotyczących jednolitych certyfikatów bezpieczeństwa/zezwoleń dla pojazdów. Ponadto w UTK działają System Obsługi Licencji Maszynistów (SOLM) oraz aplikacja RINF-PL, która służy do gromadzenia danych o infrastrukturze kolejowej od zarządców linii kolejowych i bocznic kolejowych. Dane udostępnione na stronie UTK wskazują, że w pierwszej fazie epidemii Urząd funkcjonował bez problemu nawet wtedy, gdy ponad 95% załogi pracowało z domu. Od połowy marca 2020 r. urzędnikom udało się płynnie przejść w tryb pracy zdalnej. W pierwszych krytycznych miesiącach epidemii do urzędu

²⁰ Raport „Wpływ cyfryzacji na działanie administracji publicznej w Polsce w 2015 r.”, s. 11 i n.; zob. A. Bohdan, *Zagadnienie e-administracji w strategiach rozwoju gmin województwa opolskiego*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomiczno-Społecznej w Ostrołęce” 2018, nr 29, s. 9 i n.; idem, *Rozwój e-administracji w gminach w dobie globalizacji* [w:] *Internacjonalizacja administracji publicznej*, Z. Czarnik, J. Posłuszny, L. Żukowski (red.), Warszawa 2015, s. 213 i n.

wpłynęło niemal 7500 pism, co stanowi liczbę porównywalną z tym samym okresem ubiegłego roku. Zmieniła się jednak struktura wpływów – prawie dwa razy więcej było dokumentów przesłanych przez ePUAP, a e-maili o 50% więcej. Listów tradycyjnych było mniej o 20% w porównaniu z analogicznym okresem 2019 r.²¹

4.1. Punkt Kompleksowej Obsługi (One Stop Shop – OSS)

Wnioski dotyczące uzyskania jednolitego certyfikatu bezpieczeństwa składa się za pośrednictwem OSS. Jest to narzędzie informatyczne stworzone przez Agencję Kolejową UE, przeznaczone do obsługi określonych rodzajów spraw. W OSS składane są wnioski, dokonywana jest ich ocena, a także realizowana jest komunikacja z wnioskodawcą. Wnioskodawca może również wykorzystywać OSS do podglądu stanu realizacji sprawy. Za pomocą OSS wnioskodawca informowany jest również o wydaniu decyzji, a także ma możliwość złożenia wniosku o jej przegląd (ponowne rozpatrzenie).

W obszarze bezpieczeństwa OSS jest wykorzystywany wyłącznie do obsługi wniosków o wydanie, przedłużenie, aktualizację i ograniczenie jednolitego certyfikatu bezpieczeństwa. Wnioski o autoryzację bezpieczeństwa i o certyfikat podmiotu odpowiedzialnego za utrzymanie, a także certyfikat w zakresie funkcji utrzymania składa się tradycyjnie. W przypadku gdy wnioskodawca chce uzyskać jednolity certyfikat bezpieczeństwa obejmujący również potwierdzenie spełnienia dodatkowych wymagań (odnośnie do pojazdów utrzymywanych na potrzeby własnej działalności), wniosek składany jest za pośrednictwem OSS. Dostęp do OSS wiąże się z koniecznością posiadania konta w systemie. Rejestracja wymaga podania imienia, nazwiska, a także adresu e-mail, na który przesyłany jest link aktywacyjny. OSS jest dostępny pod adresem <https://oss.era.europa.eu/>.

W celu umożliwienia wnioskodawcom praktycznego zapoznania się z systemem dostępna jest wersja testowa OSS pod adresem <https://oss-uat.test-era.europa.eu/>. Korzystając z niej, możliwe jest tworzenie fikcyjnych wniosków i przetestowanie wszystkich funkcjonalności systemu. Wersja ta posiada analogiczne funkcjonalności jak środowisko produkcyjne. Z uwagi na ograniczony stopień zabezpieczenia danych w porównaniu z wersją produkcyjną, korzystając z wersji testowej systemu, należy używać wyłącznie fikcyjnych dokumentów. W celu skorzystania z wersji testowej

²¹ I. Góra, *Góra: Urząd Transportu Kolejowego działa sprawnie w czasie epidemii*, 6.08.2020. Rynek Kolejowy, <https://www.rynek-kolejowy.pl/wiadomosci/dr-inz-ignacy-gora-prezes-urzedu-transportu-kolejowego-98040.html> (1.09.2021); Badania własne autorki, wywiad e-mailowy z p. Marcinem Trelą – dyrektorem Departamentu Obsługi Prawnej UTK, 3.11.2020 r.

OSS konieczna jest odrębna procedura rejestracji, która przebiega analogicznie jak dla wersji produkcyjnej²².

4.2. System Obsługi Licencji Maszynistów (SOLM)

W celu ułatwienia i maksymalnego przyspieszenia procesu wydawania licencji dla maszynistów w 2017 r. w UTK powstał autorski projekt nowego systemu informacyjnego System Obsługi Licencji Maszynisty (SOLM), który zastąpił funkcjonujący do tej pory Rejestr Licencji Maszynistów (RLM). Aplikacja sprawdzi poprawność danych we wnioskach, pozwoli też na ich składanie przy użyciu profilu zaufanego ePUAP. Utworzenie SOLM miało również związek z obowiązkiem wymiany licencji i świadectw maszynisty do 29 października 2018 r. W tym czasie obowiązek ten dotyczył około 18 000 maszynistów. SOLM umożliwia wypełnienie wniosku i przesłanie go do UTK za pomocą elektronicznej platformy usług publicznych ePUAP. Jeśli ktoś nie ma założonego profilu zaufanego, może go potwierdzić również w każdym oddziale terenowym UTK.

UTK proponuje też rozwiązanie dla wnioskodawców niekorzystających z ePUAP. SOLM umożliwia złożenie wniosku w kreatorze na stronie internetowej. Po zweryfikowaniu danych wniosek zostanie zapisany w systemie, otrzyma indywidualny kod kreskowy, a wnioskodawca zostanie poproszony o wydrukowanie i podpisanie wniosku. Wtedy komplet dokumentów należy przesłać do UTK.

Zastosowanie rozwiązań informatycznych, takich jak kreator i sprawdzanie poprawności danych, znacząco przyspiesza proces wydawania licencji, ponieważ zmniejsza liczbę błędnie składanych wniosków. Ponadto rozwiązania te pozwalają wnioskodawcom na monitorowanie statusu wniosku przez Internet²³.

4.3. Aplikacja RINF-PL

Rejestr RINF został opracowany na mocy Decyzji wykonawczej Komisji Europejskiej w sprawie wspólnych specyfikacji rejestru infrastruktury kolejowej z 2011 r., a pełną funkcjonalność miał osiągnąć w 2020 r. Jest to oficjalny rejestr infrastruktury kolejowej państw członkowskich UE i Europejskiego Obszaru Gospodarczego prowadzony przez Agencję Kolejową UE, który ma stanowić podstawowy ogólnodostępny zbiór informacji o europejskim systemie kolejowym. W rejestrze RINF gromadzone są dane dotyczące linii kolejowych i bocznic kolejowych zlokalizowanych we wszystkich państwach objętych obowiązkiem prowadzenia rejestru. Dane są gromadzone

²² Dane ze strony internetowej <http://www.utk.gov.pl> (25.08.2021).

²³ Ibidem.

w ujednoliconym zakresie i formacie, co ma się przekładać na możliwość planowania tras pociągów, analizowania zgodności typów pojazdów z drogą kolejową oraz monitorowania wdrażania interoperacyjności na europejskiej sieci kolejowej.

Wszystkie państwa członkowskie UE są zobowiązane do prowadzenia krajowych rejestrów infrastruktury kolejowej. Dane zgromadzone w rejestrach krajowych są następnie przekazywane do Agencji Kolejowej UE, która prowadzi europejski rejestr infrastruktury kolejowej RINF. W każdym państwie UE został wyznaczony podmiot odpowiedzialny za zarządzanie krajowym rejestrem RINF, w Polsce funkcję tego podmiotu pełni Prezes UTK. W celu sprawnego gromadzenia danych Prezes UTK udostępnił krajowym zarządom infrastruktury dedykowane narzędzie informatyczne w postaci aplikacji RINF-PL, dostępnej na stronie utk.gov.pl, za pomocą której można spełnić obowiązek przekazywania danych do rejestru od zarządców infrastruktury kolejowej zlokalizowanej na terenie Polski. Powyższy obowiązek odnośnie do polskich podmiotów wypływa z następujących aktów prawnych: Decyzji wykonawczej Komisji 2014/880/UE z dnia 26 listopada 2014 r. w sprawie wspólnych specyfikacji rejestru infrastruktury kolejowej i uchylająca decyzję wykonawczą 2011/633/UE, przepisów art. 25g Ustawy o transporcie kolejowym (Dz.U. 2017, poz. 2117 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 4 stycznia 2016 r. w sprawie krajowego rejestru infrastruktury kolejowej (Dz.U. 2016, poz. 63). Przytoczone przepisy określają również zakres przekazywanych danych. Dla linii kolejowych gromadzone są szczegółowe informacje o podsystemach Infrastruktura, Sterowanie oraz Energia w odniesieniu do każdego toru szlakowego. Dla bocznic kolejowych zakres gromadzonych danych jest mniejszy i dotyczy głównie parametrów geometrycznych torów i wyposażenia w urządzenia obsługi technicznej pociągu.

Na podstawie powyższych danych jest tworzony model europejskiej sieci kolejowej w RINF. Zgodnie z przyjętą w RINF konwencją europejska sieć kolejowa składa się z punktów operacyjnych oraz sekcji linii. Pojęcie punktu operacyjnego oznacza miejsca na sieci kolejowej przeznaczone do wykonywania operacji związanych z przewozami pociągami – m.in. stacje kolejowe, przystanki pasażerskie, terminale towarowe, punkty graniczne, bocznic kolejowe oraz miejsca obsługi technicznej taboru kolejowego. Należy zwrócić uwagę, że pojęcie „punktu operacyjnego” zostało opracowane na potrzeby modelu sieci kolejowej w RINF i w związku z tym nie obejmuje np. posterunków odstępowych. Sekcje linii są to odcinki linii kolejowych łączące dwa sąsiednie punkty operacyjne.

W aplikacji RINF-PL dane o punktach operacyjnych i sekcjach linii można przeglądać tylko w zakresie polskiej sieci kolejowej w formie tabelarycznej. Natomiast

każda osoba może uzyskać dostęp do aktualnego rejestru RINF Agencji Kolejowej UE, gdzie może przeglądać, wyszukiwać i wizualizować na mapie wybrane dane.

Aplikacja RINF-PL jest dostępna tylko dla zalogowanych użytkowników. Dostęp do aplikacji RINF-PL mogą uzyskać zarządcy infrastruktury kolejowej, którzy wysłali do Prezesa UTK wnioski o przyznanie dostępu do aplikacji RINF-PL. Okno aplikacji składa się z trzech podstawowych elementów: menu górnego, okna danych oraz informacji o nazwie i firmie zalogowanego użytkownika.

W menu głównym są następujące zakładki:

- Dane RINF-PL – zawiera tabelę z danymi wprowadzonymi dotychczas do aplikacji,
- Bocznice – służy do składania wniosków o nowe punkty operacyjne oraz do nadawania im unikalnych kodów,
- Dane słownikowe – służy do przeglądania wbudowanych w aplikację słowników,
- Administracja – służy do zarządzania danymi o podmiotach i użytkownikach w RINF-PL,
- Raporty – pozwala generować raporty z danych zgromadzonych w RINF-PL,
- Pomoc – pomoc dla użytkowników.

W RINF-PL zdefiniowano trzy ogólnodostępne typy użytkowników:

- Administratora podmiotu,
- Użytkownika podmiotu,
- Obserwatora.

Administrator podmiotu ma najszersze uprawnienia, które pozwalają dodawać, edytować i usuwać dane o infrastrukturze kolejowej, a także zarządzać danymi podmiotu i pozostałych użytkowników. Użytkownik podmiotu także może dodawać, edytować i usuwać dane o infrastrukturze kolejowej, ale nie ma możliwości edycji danych o podmiotach i użytkownikach. Ma prawo jedynie przeglądać te informacje. Obserwator ma możliwość jedynie przeglądania zgromadzonych danych o infrastrukturze kolejowej²⁴.

Prezentacja wskazanych rozwiązań oraz analiza danych statystycznych ukazują dwa aspekty działania UTK, które potwierdzają tezę artykułu. Po pierwsze, system e-administracji zarówno dla petentów, jak i pracowników działa sprawnie, co pokazała pandemia COVID-19. Po drugie, zaprezentowane rozwiązania były wdrażane w dłuższym okresie i są stale ulepszane²⁵.

²⁴ Ibidem.

²⁵ Por. I. Góra, *Góra: Urząd Transportu...*

5. Zakończenie

Przeprowadzone rozważania potwierdzają zrysowaną we wstępie tezę, że na sprawne wdrożenie i funkcjonowanie e-administracji w jednostkach administracji publicznej większy wpływ mają systematyka działań i czas niż rozwiązania prawne.

Jak pokazano w tekście, pomimo kolejnych podejmowanych działań i opracowywania nowych dokumentów i programów, jak wynika z przedstawionych raportów, nie przekłada się to na sprawność e-usług publicznych, jak również na stopień korzystania z nich przez użytkowników. Badania statystyczne pokazują, że zainteresowanie nimi stale wzrasta, jednakże bardzo powoli. Okazją do polaryzacji efektów polityki informatyzacji administracji stała się pandemia COVID-19. W zaprezentowanym przykładzie UTK wszystkie rozwiązania wdrażane były systematycznie jeszcze przed pandemią COVID-19 i dlatego przełożyły się na sprawne działanie Urzędu w tym trudnym okresie.

Bibliografia

- Bohdan A., *Rozwój e-administracji w gminach w dobie globalizacji* [w:] *Internacjonalizacja administracji publicznej*, Z. Czarnik, J. Połuszny, L. Żukowski (red.), Warszawa 2015.
- Bohdan A., *Zagadnienie e-administracji w strategiach rozwoju gmin województwa opolskiego*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomiczno-Społecznej w Ostrołęce” 2018, nr 29, s. 9-20.
- Demczuk A., *Od raportu Bangemanna do Strategii Europa 2020. Rozwój społeczeństwa informacyjnego w polityce Unii Europejskiej – bilans 15 lat*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska Lublin – Polonia” 2016, nr 2, s. 25-44, <https://doi.org/10.17951/k.2016.23.2.25>.
- E-administracja w oczach internautów*, Sopot 2016.
- Góra I., *Góra: Urząd Transportu Kolejowego działa sprawnie w czasie epidemii*, Rynek Kolejowy, 6.08.2020, <https://www.rynek-kolejowy.pl/mobile/dr-inz-ignacy-gora-prezes-urzedu-transportu-kolejowego-98040.html> (1.09.2021).
- Grodzka D., *E-administracja w Polsce*, „INFOS. Zagadnienia społeczno-gospodarcze” 2007, nr 18, s. 2-4.
- GUS, *Spółczeństwo informacyjne w Polsce w 2020 r.*, Warszawa-Szczecin 2020.
- GUS, *Spółczeństwo informacyjne w Polsce w 2021 r.*, Warszawa-Szczecin 2021.
- Instytut Łączności – Państwowy Instytut Badawczy, *Raport „Informatyzacja Państwa w latach 2004-2015”*, Warszawa 2016.
- Krajowy Plan Odbudowy, 2021.
- Kuzionko-Ochrymiuk E., Śleszyńska-Świdorska A., *Wykorzystanie e-usług administracji publicznej przez współczesnego klienta*, „Przedsiębiorczość i Zarządzanie” 2019, t. 20, nr 9: *Subsydiarność w ekonomii i zarządzaniu – wybrane zagadnienia*, s. 165-182.

- Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, *Spółeczeństwo informacyjne w liczbach 2015*, red. V. Szymanek, Warszawa 2015.
- Ogonowska A., *Polska polityka rozwoju społeczeństwa informacyjnego w latach 2000-2012*, „Studia Europejskie” 2013, nr 2.
- Oniszczyk D., Rafalski M., *E-administracja w Polsce – jak daleko do osiągnięcia poziomu UE*, „Ekonomiczne Problemy Usług” 2017, t. 2, nr 1(126), s. 385-396, <https://doi.org/10.18276/epu.2017.126/2-38>.
- Papińska-Kacperek J., Wassilew A., *Stan udostępniania publicznych e-usług w wybranych krajach Unii Europejskiej*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Studia Informatica” 2015, nr 37, s. 115-128, <https://doi.org/10.18276/si.2015.37-09>.
- Śledziwska K., Zięba D., *E-administracja w Polsce na tle Unii Europejskiej. Jak z niej (nie) korzystamy*, Warszawa 2016.
- Pawlik A., *Internet podstawowym narzędziem innowacyjności przedsiębiorstw i administracji*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Ekonomiczne Problemy Usług” 2015, nr 117, s. 561-570.
- Program Operacyjny Cyfrowa Polska 2014-2020.
- Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa na lata 2014-2022.
- Projekt Programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027.
- Raport „Wpływ cyfryzacji na działanie administracji publicznej w Polsce w 2015 r.”.
- Szewc T., *Administracja wobec rozwoju e-usług*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2012, nr 7-8, s. 110-122.
- Tomaszewicz A., Buko J., *Determinanty rozwoju e-administracji publicznej w Polsce*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Ekonomiczne Problemy Usług” 2015, nr 117, s. 643-651.

Książka powstała w ramach realizowanego przez Katedrę Prawa Europejskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego i koordynowanego przez prof. Sławomira Dudzika i dr hab. Ingę Kawkę projektu Jean Monnet Module pt. „E-administracja — europejskie wyzwania dla administracji publicznej w państwach członkowskich UE i krajach partnerskich/eGovEU+”.

Zebrane w monografii artykuły naukowe dotyczą szerokiego spektrum zagadnień związanych z cyfrową transformacją administracji publicznej w Europie. Pierwsza część książki została poświęcona analizie e-administracji z perspektywy prawa europejskiego. Następnie cyfryzację administracji przedstawiono jako katalizator transformacji administracji otwartej, odpowiedzialnej i świadczącej e-usługi dla obywateli. Książka ukazuje również wpływ digitalizacji na funkcjonowanie polskiej administracji publicznej. Ostatnia część opracowania dotyczy e-administracji jako czynnika zwiększającego potencjał administracji w państwach członkowskich UE i państwach stowarzyszonych oraz na szczeblu międzynarodowym.

Monografia adresowana jest do badaczy zajmujących się administracją, prawem administracyjnym i europejskim, praktyków: sędziów, prokuratorów, urzędników państwowych, adwokatów i radców prawnych oraz studentów i doktorantów prawa, administracji i ekonomii. Mamy nadzieję, że publikacja poszerzy wiedzę na temat cyfryzacji administracji w Polsce i Europie oraz zachęci do dalszych studiów w tej dziedzinie.

<https://akademicka.pl>

ISBN 978-83-8138-673-9

